

[äänite alkaa]

Kimmo Ohtonen [00:00:06]: Tervetuloa Maailmanparannus-podcastiin. Olen toimittaja, kirjailija Kimmo Ohtonen. Maailma ei huku ainoastaan roskaan ja sontaan, vaan myös tietoon. Some pursuaa päivittäin kaikenlaista informaatiota, usein aika kyseenalaistakin. Elämästä on tullut entistä kaoottisempaa ja usein sitä mieltii, että mitä täällä nyt oikein tapahtuu ja miksi. Mä oonkin huomannut, että teknologian huimasta kehityksestä huolimatta usein se kurantein tieto, jota me nyt kipeästi tarvitaan, löytyy mistäs muualtakaan kuin kirjoista. Siksi Maailmanparannus-podcastissa etsitään ympäristökysymysten ympärillä niitä tiedonjyväisiä ja oivalluksia, joilla me voidaan tehdä maailmasta astetta parempi paikka. Yksi kirja kerrallaan. Jokaisessa jaksossa saan vieraakseni kirjailijan, jonka kanssa parannamme maailmaa niin kuin huomista ei olisikaan. Tässä jaksossa maailmaa parantaa kanssani kirjailija ja biologi Tiina Raevaara. Tiina on filosofian tohtori, joka on kirjoittanut lukuisia romaaneja, kauhua, trillereitä sekä tietokirjoja. Oppaanamme toimii Tiinan teos Minä, koira ja ihmiskunta. Ihana päästä parantamaan sun kanssa maailmaa tämän Minä, koira ja ihmiskunta -teoksen tiimoilta, mutta mä haluan kysyä tämän kaikilta. Kysyn sulta, että mistä idea lähti tähän, että sä lähdet pölyttämään ihmiskunnan historiaa muiden eläinten ja etenkin koiran näkökulmasta?

Tiina Raevaara [00:01:33]: Kyllä se lähti jostain turhautumisesta. Siitä, että meillä on aika paljon semmoisia suosittuja historioitsijoita maailmalla, joiden aika populaarit teokset aina asettaa ihmiskunnan johonkin semmoiseen kehykseen ja vähän niin kuin selittää, että minkä takia ihminen on sellainen kuin ihminen on. Mutta ne aina unohtaa toiset lajit, että se on aina vaan se ihminen jossain umpiossa, joka ei ole yhteydessä mihinkään. Ja tälleen biologin näkökulmasta sehän on vääristelyä, valehtelua ja tahallista harhaanjohtamista. Halusin tuoda näkyville sen, että ihminen nyt on, kuten muutkin eliöt, osa verkostoja ja muut lajit vaikuttavat siihen, mutta myös sen, että miten muut lajit ovat vaikuttaneet ihmisen kulttuuriin ja siihen kulttuurievoluutioon, että jotenkin se ihmisen biologia, niin se ehkä jää ehkä tässä pikkaisen sivummalle. Miten suuri merkitys toisilla lajeilla, ja vaikkapa just koiralla, on ollut meillä siinä tiellä ja sillä kulttuurisella tiellä, mikä on tehnyt meistä nyt tällaisia, mitä me nyt ollaan.

Kimmo Ohtonen [00:02:36]: Mä tykkään siitä, että kun itse luki sun kirjaa, niin se löi vähän päin pläsiä, koska mä kuulun niihin, jotka tykkää näistä brain bookseista, aivokirjoista. Niin kuin sä mainitsit Hararin ja Rutger Bregmanin.

Tiina Raevaara [00:02:49]: No niihin mä vähän niin kuin viittaaan.

Kimmo Ohtonen [00:02:51]: Just näin. Ja sit mä tajusin itse, että mä tunnistan tuon, että kiva, nyt mä ymmärrän tästä sekamelskasta nimeltä ihminen vähän enemmän, kun mä luin heidän kirjat.

Tiina Raevaara [00:03:01]: Mutta mäkin tykkään niistä. Siis esimerkiksi Bregmanin kirjasta tykkäsin ihan tosi paljon, ja sehän kuitenkin tavallaan samoja polkuja kulkee osittain kuin minä. Mutta jotenkin se, että halusin täydentää sitä kuvaa. Ja siis mä tykkään myös näistä

selityksistä jotenkin sillä tavalla, että ihmiskuntaa voi katsoa vaikka tästä näkökulmasta, ja se näyttääkin tällaiselta, ja tästä näkökulmasta katsominen tuo järkeä näihin asioihin. Että tykkään kyllä tavallaan pohjimmiltani myös Hararista, mutta en ihan niin paljon kuin Bregmanista. Mutta siis jotenkin halusin tuoda tämmöisen monipuolisemman kuvan.

Kimmo Ohtonen [00:03:39]: Avaatko vähän niille, jotka ei ole lukenut tai kuunnellut näitä kirjoja, että mitkä oli Bregmanin ja Hararin ne pääajatuksukset ja teesit, että mistä näkökulmasta he katsoivat ihmistä?

Tiina Raevaara [00:03:52]: Rutger Bregmanin kirja taitaa olla Hyvän historia -nimellä suomennettu. Se on semmoinen, että se tavallaan väittää ja todistaa suht todeksi sen, että ihminen on lajina kuitenkin kiltti ja avulias. Jotenkin mielellään nähdään ihminen pahana, itsekkäänä ja ilkeänä ja me tykätään lukea iltapäivälehdistä tarinoita pahoista ihmisistä, jotka pettää toisensa, huijaa, tappaa ja vaikka mitä. Mutta pohjimmiltaan ihminen on jotenkin tosi kiltti ja lauhkea lajina. Ja sitä Bregman siinä todistelee erilaisilla historiallisilla anekdooteilla ja tapahtumilla, ja semmoisilla tapahtumilla, jotka on selitetty jollain tapaa julkisuudessa, ja hän tavallaan menee takaisin siihen, että menikö se oikeasti näin, vai oliko siellä sitten kuitenkin kilttejä ihmisiä taustalla, ja sitten myös tutkimustiedolla ja tällaisella. Hyvä kirja. Harari vähän laajemmin katsoo ihmiskunnan historiaa ja menneisyyttä, ja hän selittää ihmistä yksinkertaistettuna niin, että ihminen on tämmöinen yhteisiä tarinoita jakava laji, ja se pitää meidät yhtenäisenä, että me luodaan joku tarina, ja sit me kaikki uskotaan siihen, ja sit me rakennetaan yhteiskuntaa sen tarinan varaan, ja niitä tarinoita nyt voisi olla vaikka uskonnot.

Kimmo Ohtonen [00:05:21]: Niin, hän puhuu, että rahat ja valuutat on mielikuvituksellisesti tuotettuja tarinoita, joihin me sit uskotaan ja jotka rupeaa sääntelemään meidän elämää. Yksinkertaistaen.

Tiina Raevaara [00:05:31]: Joo, tykkään Hararissa siitä iskevyydestä ja vähän pienestä provosoinnistakin. Hän jonkun verran viittaa muihin lajeihin kirjoissaan, mutta jotenkin katsoo aika paljon siitä näkökulmasta, että ihminen on käyttänyt hyväksi muita lajeja. Ja sekin totta kai todella pitää paikkansa, mutta mun mielestä se kokonaiskuva on kuitenkin monimuotoisempi.

Kimmo Ohtonen [00:05:54]: Joo, koska toi on niin kiva aloittaa keskustelemaan sun kirjasta näiden kahden herran kautta, koska sä viet sen just sinne, minne he eivät menneet. Että me mennään sitten muiden lajein, mutta ennen kaikkea koiran ja suden. Tässä on mun mielestä ihan hyvä tehdä tämmönen disclaimer, että me ollaan molemmat koiranomistajia. Voidaan sanoa että aika koirarakkavia ihmisiä ja aina kun nähdään, puhutaan koirista.

Tiina Raevaara [00:06:19]: No pakkohan niistä on, koirien vaivoista.

Kimmo Ohtonen [00:06:22]: Niin, sillä aloitettiin juuri äskenkin. Siis sä et ole nyt nukkunut viime yönä hirveen hyvin?

Tiina Raevaara [00:06:27]: Minulla on kaksi pienikokoista koiraa ja molemmat onnistuivat loihtimaan itselleen oksennustaudin eilen ja nukuttiin kolmistein, he olivat minun kyljissä

kiinni ja puklasivat sängyllä koko yön. He ovat nyt jatkaneet sitä aamulla. Saa nähdä, minkälainen kaaos siellä odottaa, kun pääsen takaisin kotiin. Ovat ihan hyvässä kunnossa, syövät ja juovat ja ovat virkeitä, mutta tällainen pieni sivutoiminto on ollut nyt sitten päällä.

Kimmo Ohtonen [00:06:57]: Ne on aina, meidän Alma mäykky kans oksensi yöllä, yhdeltä seisoin pihalla ja odottelin, että hän ripuloi siinä sen jonkun 10 minuuttia. Se on aina jotenkin koiran omistajana, kuitenkin kun koira on perheenjäsenen, niin se on aina jotenkin jättävää, kun ei tiedä, että mikä sillä mahtaa olla.

Tiina Raevara [00:07:20]: Joo, onhan se vaikeampaa kuin ihmisen kanssa ja jotenkin vaikea luottaa itseensäkin, että luenko nyt oikein ja olenko tarpeeksi huolestunut vai olenko nyt liian huolestunut. Lukuisat ovat ne kerrat, milloin on viety koira lääkäriin ja mitään ei oikein löydy, mutta rahaa kuluu paljon. Sitten se paranee siitä itsekseen. Ja sitten toisin päinkin, että kumpu olisin jonkun pienen tuntuksen vaivan lähtenyt aikaisemmin hoidattamaan, niin olisi säästynyt vaikka joltain selkävivilta sitten koira myöhemmin.

Kimmo Ohtonen [00:07:51]: Hyvä, että mä en ole ainut ihminen tässä maailmassa, joka tekee noin, että nähnyt sen eläinlääkäriin vähän semmoisen puolihuvittuneen ilmeen, että ei tässä mitään hätää ole. Kassan kautta kotiin vaan, että koira on ihan kunnossa.

Tiina Raevara [00:08:02]: Rahalla tästä selviää.

Kimmo Ohtonen [00:08:04]: Kyllä, just näin. Mutta kun just toi, että ei tiedä. Sunkin kirjaa lukiessa mietin just sitä, että miten hyvin sitä tuntee oman koiransa ja miten hyvin me luetaan toinen toisiamme, mutta yleensä se ongelma tuntuu olevan, että me ei osata lukea sen koiran kommunikaatiota.

Tiina Raevara [00:08:19]: Olen kirjan kirjoittamisen jälkeen vielä enemmän ryhtynyt pohtimaan sitä, mitä se tekee koiran ja ihmisen suhteelle. Se, että me ei todella kuitenkaan voida koskaan olla varmoja, ymmärretäänkö toisiamme tai ymmärtääkö se koira mua. Siinä on aina sellainen lasiseinä lopulta välissä. Olen miettinyt sitä, minkä takia ihmiset niin kamalan raskaasti suhtautuu koiran kuolemaan, niin kuin itsekin. Siis se tuntuu jollain tapaa syvemmltä menetykseltä kuin vaikka omien isovanhempien menetys. Vaikka koirakin elettyään hyvän elämän ja kuoltuaan vanhana menehtyy samalla tavalla kuin minun isovanhempani, niin silti siinä on jotain satuttavampaa vielä siinä koiran menetyksessä. Ja mä oon ruvennut miettimään, että se on just se, että me ei kuitenkaan koskaan lopulta oikeasti tavoiteta sitä toista. Me yritetään koko tämä meidän yhteinen elämän viestiä, ja sit siinä on se lasiseinä välissä, ja me ei koskaan saada sille lopulta oikeasti sanottua, kuinka tärkeä se oli ja kuinka paljon me sitä rakastettiin. Että siinä menetetään se yksilö, rakas yksilö, mutta menetetään myös joku lopullinen mahdollisuus ymmärtää toisiamme, kun sitä ei koskaan voikaan saada.

Kimmo Ohtonen [00:09:36]: Onpa hienosti sanottu, joo. Mä mietin heti...

Tiina Raevara [00:09:40]: Nyt me itketään tässä.

Kimmo Ohtonen [00:09:41]: Niin, ensin mä rupesin miettimään Raunia sun kirjassa. Mä oon nyt kaksi kertaa lukenut tämän teoksen, ja molemmilla kerroilla ottaa aika sielunpohjasta, ja sitten varmaan luonnollisesti mä rupean heijastamaan Raunin tarinaa meidän koirien tarinoihin, koska nekään ei ole enää nuoria. Valmistele sitä, mihin ei voi valmistautua.

Tiina Raevaara [00:10:02]: Joo, se on hirveätä tätä ihmisen kohtalo, että eletään niin pitkään ja meidän kanssakulkijat elää niin vähän aikaa siihen verrattuna, että sitä rupeaa aika aikaisin jo tekemään sellaista tietoisuutta siitä, että tämä koira tavallaan kulkee kohti kuolemaansa. Jotenkin siinä vaiheessa tajusin, kun Rauni, minun saksanpaimenkoira, joka viisi vuotta sitten kuoli, oli syntynyt samana vuonna kuin minun esikoinen, esikoislapsi. Jotenkin siinä vaiheessa, kun lapsi tulee teini-ikään ja koira onkin jo niin vanha, että sillä on enää hetki jäljellä. Se oli tietenkin kauhea se tajuminen, että toinen kulkee kohti aikuisuutta ja toinen kulkee kohti vanhuutta ja kuolemaa. Vaikka ne oli olleet yhtä aikaa lapsia ja yhtä aikaa tehneet kaikkea hölmöä, niin jotenkin se on musta yksinään suuri surun aihe.

Kimmo Ohtonen [00:10:55]: Joo. Mä mietin sitä, kun kerroit siitä, että olitte lähimetsässä lapsen kanssa, ja sitten yhtäkkiä lapsi katosi.

Tiina Raevaara [00:11:06]: Tämä oli minun kuopus, pari vuotta nuorempi poika, joka oli hyvin liikkuvainen. Hän oppi kahdeksan kuukauden ikäisenä kävelemään tai oikeastaan saman tien juoksemaan, mikä ei ollut kätevää. Lähimetsässäkin, kun mustikoita poimittiin, niin yhtäkkiä hän oli vain tiessään. Rauni oli myös tiessään. Vaikka alkoi tulla paniikki, kun ei heti näkynyt poikaa, niin jotenkin se, että kun Rauni oli myös poissa, mä en uskaltanut huutaa Raunia, kun mä pelkäsin, että mä houkuttelen sen pois sen lapsen luota, niin kuin mä oletin, että ovat yhdessä. Ne olivat ihan palanneet kotipihalle ja siellä sitten hiekkalaatikolla istuivat molemmat, että ihan tallessa.

Kimmo Ohtonen [00:11:48]: Rauni oli oleellinen osa hänen perhettään, perhelaumaa.

Tiina Raevaara [00:11:53]: Joo, mun lapset on aina elänyt koirien kanssa ja oppivat haukkumaan ennen kuin puhumaan. Ja ovat oppineet seisomaan, kun koirasta otetaan tukea. Olen muutamankin kerran irrottanut koirasta siihen kiinni pureutuneen lapsen. Mun pojat olivat aika viljejä taaperoina ja muistan Raunista juuri sellaisen, että Rauni jossain makasi kyljellään ja takajalkaan oli pureutunut lapsi. Rauni hyvin rauhallisesti siinä katsoi minua vähän, että voisitko tulla irrottamaan. Minä irrotin, Rauni oli hirveän kiltti. Aina sanotaan, että ei pidä luottaa koiraan tai muihin eläimiin, tai ehkä muihin ihmisiinkään. Mutta kyllä mä luotin Rauniin ihan joka asiassa. Se oli semmoinen harvinainen koira, että vieras lapsi olisi voinut vaikka ryömiä ruokakupille tai ottaa puruluun pois suusta, että se oli todella kiltti. Eikä nämä mun nykyiset koirat ole ollenkaan sellaisia, eli koirat on erilaisia.

Kimmo Ohtonen [00:12:59]: Tuossa kirjassa hienosti avaat sitä ja monia kiinnostaa tämä, että miten koira on tullut tähän maailmaan ihmisen rinnalle. Nyt kun mä summaan ne kaksi teoriaa, että on tavallaan yksinkertaistettuna se, että ihminen kesytti sudesta koiran, tai sitten toinen teoria on se, että susi kesytti itsensä ja siitä tuli koira. Kun sä teit tätä matkaa, niin miten sä ajattelet nyt, kumpi sun mielestä on totuudenmukaisempi teoria?

Tiina Raevara [00:13:30]: Ajattelen, että molemmat on totta. Oikeasti todennäköistä on varmaan se, että koiria on kehittynyt sudesta monessa eri paikassa. Se on ollut sienä sateella -ilmiö kaikkialla siellä, missä ihminen ja harmaasusi on jakanut elinpiirin, mutta kaikki alkuperäiset koirat eivät ole säilyneet tähän päivään. Niiden geenit on menetetty jossain vaiheessa, tai on voinut käydä niin kuin sienille käy, niitä niitä tulee hieman ja sitten katoavat muihin suihin. En koskaan alun perin oikein uskonut tähän tällaiseen, että ihmiset ottivat sudenpentuja, kasvattivat ne luonaan ja näin syntyi koira. Koira on meidän ensimmäinen seuralaiseläjä ja se tuntuu jotenkin hassulta, miten tällainen ajatushyppy olisi kyetty tekemään, että ei meillä mitään eläintä tässä meidän kanssa ole elänyt, mutta otetaanpa tuollaisia sudenpentuja ja kasvatetaan ne ja heti osataan tämä homma ja siinä ne sitten jatkaa sukuakin ihan onnellisena. Tämä toinen hypoteesi, missä tosiaan sudet hiippaili ihmisryhmien liepeillä, söi ehkä metsästysretkiltä jääneitä ruuantähteitä tai asutuksen liepeiltä löytyviä, mitä kaikkea tähteitä sieltä nyt löytyykään. Ja tavallaan ne rohkeat yksilöt, jotka uskalsivat syödä siinä ihmisen läheisyydessä ja hakea ruokansa aina vaan sieltä lähempää, niin niistä kehittyi alkukoira ja ne alkoivat vähän erkaantua siitä susipopulaatiosta ja sitten syntyi lopulta koira. Tätä olen pitänyt aina todennäköisempänä. Mutta oikeastaan tuota kirjaa tehdessä aikaisempaa enemmän luin tämmöisistä nykyään olemassa olevista metsästäjäkeräilijäkansoista, joita vielä hitusia siellä täällä on. Tai tämmöistä tuoreinta tietoa, mitä heistä nyt vielä on. Tällainen villien eläinten poikasten ottaminen kasvatiksi on kuitenkin aika yleistä. Ehkä se sudenpentuteoriakin pitää paikkansa, mutta en ajattele että nämä olisi toisensa poissulkevia. Varhaisesta koirasta, noin 30 000 vuotta vanhasta, on löytynyt jäänteitä aika monesta paikasta. Ajattelen, että ehkä todellisuus on todella tämä, että sitä on syntynyt monessa paikassa vähän eri tavoin.

Kimmo Ohtonen [00:16:02]: Nyt kun taas vähän heitetään Bregman ja Harari mukaan tähän, niin tämä on niin kauhean sekava, monimutkainen, epäselvä, hämärä, tämä ihmiskunnan historia tai kaikki historia. Sitten me kaivataan sen kaaoksen keskelle sellaista selittävää, että näin se on. Tuntuu, että tässä kun kuuntelee sua, niin siellä on monta totuutta.

Tiina Raevara [00:16:23]: Koira on ihan samanlainen tapaus. Eri tieteenalojen tutkijat ovat yrittäneet selvittää, missä on koiran alkukoti, mistä susipopulaatiosta se on syntynyt ja niin edelleen. Sitten tulee hirveästi erilaisia tutkimuksia, jotka ovat täysin ristiriidassa keskenään. Toisten mielestä Länsi-Euroopassa, toisten mielestä Kaakkois-Aasiassa ja toisten mielestä milloin missäkin. Tulee se olo, että voisiko nämä olla kaikki totta? Voisiko ne yrittää sovittaa kokonaiskuvaan, eikä taistella oman ainoan totuuden puolesta, mikä tutkijoilla ehkä joskus on se asenne taustalla. Miksi pitää olla niin selvää? Siis eihän luonto ei ole selvää, biologia ei ole selvää, lajirajat eivät ole selviä. Kaikki on hämäistä, sekoittuvaa ja harmaata aluetta. Uskon, että se on tällaista sumua.

Kimmo Ohtonen [00:17:21]: Niinpä. Tulee mieleen, tämä ei ole ehkä ihan tieteellinen julkaisu, mutta semmoinen gif tai meemi, jossa on susi ja siinä on puhekupla, että voi että on nälkä ja kylmä, tuolla on ihminen. Mitäs jos mä lähestyn sitä, mikä tässä voisi mennä pieleen? Ja sitten siinä on 10 000 vuotta myöhemmin, ja siinä on mopsi, jolla on synttärihattu päässä.

Tiina Raevara [00:17:42]: Joo, olen nähnyt saman, ja nauran sille joka kerta.

Kimmo Ohtonen [00:17:45]: Joo, se on kyllä aika ytimekäs.

Tiina Raevaara [00:17:49]: Joo. Mutta siis suteen suhtaudutaan monella tavalla, niin kuin tiedät, ja ei aina niin kauniilla tavoilla, mutta siis susihan on ollut todella ovela, että se on ujuttanut meidän henkilökohtaiseen elämään, meidän perheisiin itsensä, vaikka sen synttärihattuisen mopsin hahmossa.

Kimmo Ohtonen [00:18:11]: Ja juuri mitä tuossa puhuttiin, että jos meillä koira on aivastaa, niin me ollaan heti hälytystilassa, että pitääkö lähteä eläinlääkəriin.

Tiina Raevaara [00:18:18]: Ota aikani, ota rahani, teen kaikkeni sinun puolestasi.

Kimmo Ohtonen [00:18:22]: Otan saikkua, jotta voin huolehtia sinusta. Minulla ei ole mitään väliä, kunhan sinä olet kunnossa. Tuo domestikaatio, tai sanoitkin, että susi, josta tuli koira ihmisen myötävaikutuksella, oli se ensimmäinen niin sanottu domestikoitu eläin. Mutta sitä ennen, niin kuin tuot esille, niin ihminen domestikoi itse itsensä?

Tiina Raevaara [00:18:45]: Joo, se on myös tämmöinen hämmäinen tarina.

Domestikaatiollahan tarkoitetaan sitä, että kokonainen laji tai lajin joku populaatio muuttuu toisenlaiseksi, se muuttuu biologialtaan ja se muuttuu käyttäytymiseltään. Domestikaatioon liittyvät muutokset on tämmöisiä lauhkeuden muutoksia, että domestikoidut lajit on kaikki lauhkeampia kuin se villi kantamuoto, niillä on tiettyjä ulkoisia muutoksia myös kaikilla hyvin samanlaisia. On pitkään tiedetty, että jos katsoo ihmisen kehityslinjaa ja aikaisempia ihmislajeja, ja mennään sinne ihan jonnekin etelänapinaan saakka, niin ihmiseltä on hampaat pienentynyt, torahampaat käytännössä lähtenyt, meidän kuono on painunut kasaan. Meillä ei ole enää sellaista ulkonevaa kasvojen alaosa, mikä vaikka gorilloilla vielä näkyy. Meidän kulmakaaret on pienentynyt, meidän pääkopasta on tullut vähän pyöreämpi. On tiedetty, että tämä muutos on tapahtunut, jos vertaa homo sapiensia johonkin hyvin varhaiseen ihmisen kehityskaaren lajiin, niin tämä muutos on nähtävissä. Mutta tämän kirjoitusprosessin aikana perehdyin enemmän tähän, mitä homo sapiensin olemassaolon aikana on vielä tapahtunut. Meidän lajihan on noin 300 000 vuotta vanha. Jotenkin oletetaan, että se biologisesti olisi ehkä pysynyt samanlaisena tämän koko ajan. Mutta jos katsoo sellaisia 50 000–100 000 vuotta vanhoja homo sapiens -fossiileja, niin siellä on näkyvissä vielä muutosta. Siellä näkyy vielä uusi domestikaatio tai sellaisia muutoksia, jotka nimenomaan viittaa domestikaatioon. Entistä enemmän on nämä piirteet, mistä äsken puhuin, tullut näkyviin.

Tämä oli jotenkin älyttömän mielenkiintoista, ja sitten kun se sopii ajallisesti vielä tällaiseen niin kutsuttuun kognitiiviseen vallankumoukseen, mistä välillä puhutaan, joka on tämmöinen noin 50 000 vuotta sitten tapahtunut ilmiö, missä ihmisen tuottama kulttuuri alkoi monimutkaistua hirveästi. Jonkinlaista kalliotaiteeksi luokiteltua oli olemassa jo varhaisemmilta ajoilta. Ihmisen esinekulttuuri on melkein kolme miljoonaa vuotta vanhaa, mutta tuolloin on 50 000 vuotta sitten taiteen määrä alkoi runsastua ihan hirveästi. Se mitä materiaalia käytettiin, niin se alkoi monimuotoistua. Tavallaan ne välineet, metodit, kaikki tällaiset, monimuotoistuivat. Jos ihminen oli syntynyt jo 300 000 vuotta sitten, ja kulttuurin monimuotoistuminen oli kauhean hidasta, niin mitä tapahtui siinä, kun se yhtäkkiä alkoi runsastua hämmästyttävällä vauhdilla? Totta kai hitaasti, jos miettii meidän elämänkulkua,

mutta nopeasti, jos katsoo sitä historiallisessa tai menneisyyden mittakaavassa. Tällaisen hypoteesiin törmäsin, että tuossa vaiheessa, noin 50 000 vuotta sitten, ihmisiä ensimmäistä kertaa oli tarpeeksi, jotta meille ominainen kulttuuri ja kulttuurievoluutio pääsee kunnolla käyntiin. Meidän kulttuurillehan on ominaista se, että me opitaan toisiltamme, me kopioidaan toistemme juttuja, me muunnellaan niitä, me rakennetaan sen päälle, mitä on muut ihmiset tehneet. Mutta se vaatii, että on paljon ihmisiä, koska jos tapaa yhden toisen ihmisen tai jonkun perheryhmän kerran kymmenessä vuodessa, niin ei siinä paljon kulttuurivaihtoa harrasteta, tai se on aika hidasta. Mutta kun ihmisiä oli enemmän samoilla alueilla, niin se pääsi vauhtiin, oli tarpeeksi sitä sellaista materiaalia, mistä se kulttuuri syntyy.

Toisaalta se vaati sen, että kun ihmisiä on paljon yhdessä, niin niiden pitää olla kilttejä toisilleen, koska jos on aggressiivista, on kauheat konfliktit menossa, tapetaan ja murhataan ja taistellaan, niin eihän siinä myöskään kulttuuri synny. Tai se on vähän erilaista kulttuuria, mutta siinä ei mitään kalliomaalauksia ehditä tekemään. Jotenkin se, että ihmisen piti muuttua kiltimmäksi, siitä piti tulla sosiaalisesti kestävämpi toisia kohtaan. Tästä tämä domestikaatio voisi kertoa 50 000 vuotta sitten. Ihmislaji on joutunut kestävänsä sen, että ihmisiä on paljon ympärillä. Pitää muuttua lauhkeammaksi, jotta yhteistyö olisi mahdollista. Kun se tapahtuu, kulttuurin kehitys pääsee todella vauhtiin. Näiltä ajoltahan sitten lähti nämä tämmöiset esimerkiksi eurooppalaiset metsästäjäkeräilijäkulttuurit, missä oli aika hienojakin metsästysaseita, erilaisia heittoaseita ja tämän tyyppisiä, niin se oli semmoista kultakautta sitten se jääkauden loppu.

Kimmo Ohtonen [00:24:10]: Niin sä sanoit, että tämä oli sen antropologian professori Brian Heer työryhmän tämä teoria. Mullakin kun luin sitä, niin enpä ole ajatellut. Väestön kasvusta on nykyään aika negatiivinen klangi, että meitä on liikaa ja me pakkaannutaan pienelle alueelle, mutta kun mennään 50 000 vuotta ajassa taaksepäin, niin se näyttäytyy vähän eri valossa.

Tiina Raevara [00:24:35]: Toisaalta kun ajattelee nykyhetkeä, niin ihmiskulttuurin piirrehän on se, että sen kehitys kiihtyy koko ajan. Meillä nopeutuu se sykli, missä me keksitään lisää asioita. Se näkyy kaikilla tasoilla. Se näkyy siinä, että byrokratia monimutkaistuu koko ajan, tai että puhelimesta on älytön määrä kaikenlaisia sovelluksia ja se näkyy tietokoneiden kehityksessä, mutta samaan aikaan väestö on koko ajan kasvanut, niin tavallaan se tuottaa sen, että kaikki on... Se kiihtyi silloin 50 000 vuotta sitten, mutta se kiihtyy koko ajan edelleen.

Kimmo Ohtonen [00:25:13]: Niin siis samalla tiellä ollaan. Jos mietitään niitä kalliomaalauksia, niin ajatellaan, no vaikka niinkin lähellä kuin tässä Itäkeskuksessa ollaan, niin tässäkin se taide, mikä syntyy, kun ihmisiä on yhdessä saman katon alla, ollaan aika tiiviisti, jollain alueella, Kalliossa tai missä tahansa, niin sehän synnyttää taidetta ja luovuutta ja kulttuuria.

Tiina Raevara [00:25:34]: Se on sitä pöhinää.

Kimmo Ohtonen [00:25:37]: Pöhinää, niin hyvä taakibössis. Ne ei varmaan ehkä silloin 50 000 vuotta viitannut siihen niillä sanoilla, mutta se oli äärimmäisen kiinnostavaa. Sitten se,

että jos nämä löydökset pitää paikkansa, niin silloinhan susi oli silloin susi, että ihmisjoukoissa ei ollut koiria, kun tämä kognitiivinen vallankumous tapahtui?

Tiina Raevara [00:25:59]: Vanhimmat merkit koirasta tällä hetkellä on noin 36 000 vuotta vanhoja, mutta totta kai paljon voi olla vielä löytämättä, että näitähän on perinteisesti ollut vaikea näitä vanhoja, vanhimpia koirafossiileita tunnistaa. Ne helposti on luokiteltu susiksi silloin kun ne on löydetty ja jotenkin tämmöinen tutkimusmaailman kiinnostus ylipäättään näitä domestikoituja eläimiä kohtaan, niin se on ollut vasta nyt viimeisen ehkä 15 vuotta semmoista relevanttia, aikaisemmin niitä pidettiin jotenkin semmoisena vähäpätöisenä tutkimuskohteena, että villit eläimet on jotenkin mielenkiintoisempia. Mutta itse sijoitan sen samoihin aikoihin, jonkun tämmöisen ihmiskunnan kiinnostuksen muunlaisia eläimiä kohtaan, joka sitten ehkä tuotti tämän koirankin sitten siinä noin 35 000 vuotta sitten. Koska kun katsoo tätä taidetta, mikä lähti syntymään silloin kognitiivisen vallankumouksen aikaa ja sen jälkeen, ja katsoo kaikkia kuuluisimpia luolia, jotka ovat täynnä maalauksia ja piirroksia, tai katsoo maailman vanhinta tällä hetkellä tunnettua ihmisen maalausta. Ne kaikki kuvaavat toislajisia eläimiä. Ne kaikki säännönmukaisesti kuvaavat eläimiä. Ihminen ei kuvaa itseään, siellä on välillä ihmishahmoja joukossa, mutta tosi vähän. Ne ei kuvaa meidän ravintokasveja tai asumuksia tai maisemia tai mitään tällaista, vaan ne kuvaavat toisia eläimiä. Jotenkin yhdistän tämän kognitiivisen hyppäyksen, mitä silloin tapahtui, ja se kulttuuri pääsi syntymään oikein semmoisella sykäyksellä. Että siihen jotenkin vahvasti on liittynyt myös tämä ihmisen kiinnostus muunlaisiin eläimiin ja se on vienyt tätä kulttuuria eteenpäin ja johtanut kaikenlaisiin, sekä hyviin että huonoihin, asioihin myöhemmin.

Kimmo Ohtonen [00:28:05]: Tuo on niin jännä, koska miettii, että kukapa meistä nyt ei tiedä sitä, että ihminen on tehnyt kalliomaalauksia, mutta sitten samaan aikaan emme ole kuvanneet kaveriamme, joka siinä vieressä on saattanut leirinuotiolla olla, vaan se on aina ollut toislajinen.

Tiina Raevara [00:28:20]: Joo. Nämä luolamaalaukset on eläinlaumoja, eri lajeja, joissa näkyy yksilöiden eroja. Sitten siellä joukossa saattaa olla joku yksittäinen ihmishahmo, jolle on laitettu vaikka sarvet päähän. Että onko siinä pohdittu ihmisen ja muiden lajien eroa, tai onko se joku shamaanin kuva. Vai onko se ollut vain arkinen tapa pukeutua, sarvet päässä. Useinhan näitä aina vähän tulkitaan tämmöisten rituaalien kautta, vaikka ne eivät välttämättä sellaisia ole olleet ollenkaan. Mutta äärimmäisen mielenkiintoista. Tämä on jotenkin jäänyt aika vähälle keskustelulle, näinkin iso aihe.

Kimmo Ohtonen [00:29:08]: On, ja niin kuin lähdettiin Hararista ja Bregmanista, niin tässä alkaa näyttäytyä ihan eri tavalla tämä meidän oma historia. Mulle oli toinen, nyt kun heitellään näitä nimiä tässä meidän hattuun, niin Pat Shipman, joka oli mulle ihan uusi tuttavuus. Oliko se ihmisen diagnostiikka ja ne piirteet?

Tiina Raevara [00:29:27]: Hän oli minullekin uusi tuttavuus, mutta onneksi löysin hänet siinä ennen kuin rupesin kirjoittaa kirjaa, koska hän oli jotenkin niin ratkaiseva, hänen ajatteluunsa kirjan synnyn kannalta, että oli hyvä, että saattoi niihin tutustua heti siinä prosessin alussa. Hän on yhdysvaltalainen paleoantropologi. Ja hänen käsitteensä on tämmöinen eläinyhteys, joka on semmoinen selkäranka ihmiskunnan kehityksessä ja evoluutiossa ja se tavallaan sitoo kaiken yhteen. Ja hän esittää, mikä nyt ei ole ollenkaan

hänen ajatuksensa vaan ihan ylipäätään ajatus, että ihmiskunnan kolme tunnuspiirrettä tai diagnostista piirrettä, millä ihmisen kehityskaari voidaan erotella muista eläimistä, on tämä esinekulttuuri, johon kuuluu tietysti ne ensimmäiset kiviesineet, mutta nykyään sitten vaikka nämä mikrofonit ja kuulokkeet, mitä meillä täällä on. Sitten toinen tunnuspiirre on tämmöinen symbolinen ajattelu, mikä on nyt sitten vaikka sitä kulttuuria ja taidetta ja kalliotaidetta tai vaikka tämmöisiä podcasteja. Niin se on jotenkin ihmiselle tyyppillistä. Ja kolmas on sitten tämä toisten lajien domestikaatio. Nämä kaikki ovat sellaisia asioita, joita jossain määrin esiintyy muidenkin eläinlajien kohdalla, mutta paljon vähäisempänä ja paljon pinnallisempänä eikä niin monimuotoisena eikä niin säännönmukaisena.

Sitten itse tuon siihen neljännen piirteen, joka on eläinyhteys. Eläinyhteys hänelle on sitä, että kuuluu ihmislajin luonteeseen, että se on kamalan kiinnostunut muista eläinlajeista, ja se hakee niihin kontaktia. Se on ollut hyödyllistä joskus menneisyydessä, mutta siitä on muotoutunut, paitsi että se on kulttuurinen piirre, niin lopulta siitä on tullut meidän biologinen piirre, se on meidän geneeissä. Ja me tehdään sitä edelleen jotenkin luontaisesti, eikä me aina välttämättä siitä kauheasti hyödytä. Siitä on tullut vain semmoinen, mitä me tykätään tehdä. Ihmiset harrastaa seksiä, vaikka sitä ei aina harrasteta lastentekomielessä. Se on itsessään miellyttävää. Samalla tavalla eläinyhteys on meille itsessään miellyttävää, vaikka se ei johtaisi mihinkään. Sitten minä sidon nämä ihmisen kolme muuta tällaista piirrettä, että tavallaan tämä esinekulttuuri, sekin oikeastaan kietoutuu muiden eläinlajien ympärille. Ensimmäiset kiviesineet saattoivat olla sellaisia, että vuollaan raadoista irti lihaa tai halkaistaan luuta, jotta saataisiin sieltä luuydin tai myöhemmin ne ovat niitä hienostuneita metsästysaseita. Nykyään ne ovat vaikka eläinpehmolelujä.

Symbolinen kulttuuri ja symbolinen käyttäytyminen, niin sehän on juuri tämä 50 000 vuotta tai sieltä lähtenyt tämä kalliotaide, joka kertoo säännönmukaisesti muista eläimistä, niin se todella on kietoutunut muiden eläinlajien ympärille. Tai sitten tämä kolmas piirre, domestikoidut muut lajit, niin se todella kietoutuu muiden eläinlajien ympärille. Oikeastaan se eläinyhteys näkyy juuri tämmöisenä punaisena lankana, joka sitoo yhteen kaiken tämän, mitä ihminen on menneisyydessään tehnyt ja miten se on tullut tällaiseksi, mitä me nyt ollaan. Sieltä kaikkialta löytyy motiivina ja tämmöisenä syynä ja sisäänrakennettuna asiana tämä halu olla yhteydessä muihin eläimiin. Se on välillä syömistä ja metsästämistä ja todella puhdasta hyväksikäyttöä, mutta sitten se on myös sitä, että koira puklaa sänkyyn ja vieään se eläinlääkäriin.

Kimmo Ohtonen [00:33:34]: Niinpä. Ja tuo, mietitään tota kognitiivista vallankumousta. Tässä muuten hyvin tuot kirjassa senkin esiin, että kun puhutaan vallankumouksesta, niin se voi olla tuhansia vuosia, kun tämä muutos on tapahtunut.

Tiina Raevara [00:33:46]: Joo, kirjassa mä pikkasen jopa välttelin tätä termiä, mutta nyt mä jotenkin annan sen ryistäytyä valloilleen. Tosiaan muutos on hyvin hidas, mutta sit jos vertaa siihen, mitä aikaisemmin oli tapahtunut, niin siihen nähden se muutos oli nopeaa.

Kimmo Ohtonen [00:34:00]: Kyllä. Tänään vedetään mutkat suoraksi. No ei vaan.

Tiina Raevara [00:34:04]: Mä en muista edes mitään kaikkia nimiä, mutta sä onneksi luettelet.

Kimmo Ohtonen [00:34:07]: Kukaan ei näe, että mähän lunttaan ne tässä, että se kuulostaa. Mä ajattelin, että se kuulostaisi, että mä muistan ulkoa, mutta en muista, tunnustan, että ne on täällä laitettu paperille ylös. Etulyöntiasema mulla tässä pätee. Kuvailit kans sitä, että joissain paikoissa kenties susi kesytti itse itsensä koiraksi ja toisissa ihminen teki näin, niin lopputulema on se, että ihminen alkoi metsästää koirien kanssa ja jos yhdistetään tämä tähän kognitiiviseen vallankumoukseen, että sulla on tullut niin konkreettinen eläinyhteys, että siinä on se saalistettava, monesti hyvin vaarallinen ja vaikeasti saalistettava vaikka peuralauma tai joku biisonilauma ja sit sulla on se yhteys siihen sun eläimeen, siihen koiraan ja te saalistatte yhdessä niitä vaarallisia eläimiä.

Tiina Raevara [00:34:54]: Siinä jääkauden lopun Euroopassa varsinkin koiria todella käytettiin ja siitä rupeaa olemaan jo paljon todistusaineistoja, käytettiin nimenomaan suurriistan metsästyksessä. Esimerkiksi minun käsittääkseni hevosen metsästyksessä oli sellainen, että kaikkialla, missä on jäänteitä tai jälkiä hevosen metsästyksestä niiltä ajoilta, niin on jälkiä myös koirasta. Se on tavallaan loogista. Ihminen ja susi on aika samanlaisia metsästystavoiltaan. Ne on samanlaisia biologialtaan. Ihmisenhän on pitkän matkan juoksija, ja susi on myös pitkän matkan juoksija. Se ei ole kauhean yleinen piirre eläinkunnassa. Eläimet on usein semmoisia sprinttereitä. Ne juoksee nopeasti, ja sitten ne on jotenkin niin hapoilla, että eivät enää pääse mihinkään. Mutta ihminen ja susi on tämmösiä, että ne ajaa pitkään jotain. Ne etsii jäljet, paikantaa sen saaliin, ne ajaa sitä, ne usein piirittää sen ja sitten siinä yksilöillä on vähän erilaisia tehtäviä, että jotkut on siinä piirityksessä ja jotkut sitten hoitaa sen varsinaisen kaadon ja sitten jaetaan saalis kaikkien kesken. Se on tavallaan loogista, että kun näin yhteinen pohja, niin sitten osataan sitä soveltaa kahden lajin välilläkin. Molemmat ovat sosiaalisia lajeja. Me koko ajan luemme toistemme eleitä, katseen suuntaa ja aikomuksia. Susi tekee tätä samaa. Se on tärkeää siinä lauman kanssa metsästäessä, että arvioidaan, mitä muut yksilöt siitä laumasta aikoo tehdä. Se on loogista ja kaunista ja tästä syvästä yhteydestä, niin siitähän kertoo vaikka nämä ihmisten ja koirien yhteiset haudat. Koira on maailman haudatuin eläin ja hirveän usein nää haudat oli nimenomaan yhteisiä. Löytyy sellaisia koiran jäänteitä, mistä selvästi näkyy, että yksilö on ollut hyvin vanha ja sillä on vaikka ollut murtuma, joka on kuitenkin parantunut, että sitä on selvästi hoidettu sen aikaa, kun se on ollut loukkaantunut. On lapsia ja koiria ja koiranpentuja. Sitten on koiria myös ihan yksinään haudattu. Se oli nimenomaan pohjoisen pallonpuoliskon metsästäjäkeräilijäkulttuurien piirre. Näitä hautoja löytyy ihan kaikilta mantereilta pohjoisella pallonpuoliskolla. Ei ole mitenkään ihan paikallinen piirre.

Kimmo Ohtonen [00:37:33]: Tuo oli myös lohduttava tieto, kun me sitten nelikiloisten pienten koirien kanssa ollaan siellä eläinlääkärissä tai seistään sateessa ja autetaan heitä ripuloimaan tai oksentamaan keskellä yötä, niin se ei ole luonnon oikku tai mitään tyhmää, vaan sehän on tämmöinen suuren evoluution jatkumo vaan.

Tiina Raevara [00:37:49]: Joo, toi ajatus on mua lohduttanut tosi paljon, koska eläinrakkaus, eläinten hoivaaminen ja se, että se eläin on kauhean tärkeä, sitä häpeää välillä. Se on hirveän hassua. Tuon kirjan kirjoittamisen jälkeen mulle on tullut tosi paljon semmosia viestejä, missä ihmiset just kertoo tästä, miten tärkeä koira on ollut ja miten heitä on hävettänyt puhua siitä aiheesta tai kun koira kuolee, niin miten vaikeaa surua on ollut tuoda näkyviin, koska tuntuu, että ihmiset ei ymmärrä ja varmaan oikeasti ymmärtäisi, mutta

siihen liittyy silti joku sellainen häpeä. Jotenkin tämä on todella lohduttanut minua, ja sitten se on minusta hieno ajatus, että tämä on tavallaan tämmöinen kulttuurinen asia, mitä minä pidän yllä. Tämä on paljon vanhempi meidän kulttuurin piirre kuin vaikka kirjoitustaito, kristinusko tai maanviljelys, että koira on paljon vanhempaa perua, niin minä jotenkin pidän tätä tämmöistä alkuperäiskulttuuria yllä, kun niiden koirien kanssa kävelen metsässä, tai nukun yhteisessä sängyssä.

Kimmo Ohtonen [00:38:56]: Tämä eläinyhteys on, kuten sanoit hyvin aikaisemmin, että kaikki on niin hähmyistä, kun yritetään tehdä selkoa, että miksi me ollaan myös lauhkeita ja tässä puhut siitä, että semmoinen ääriaggressiivinen geneettinen materiaali on tavallaan karsiutunut pois luonnonvalinnan kautta. Sitten tämä ristiriita kuitenkin, että miksi me sitten tästä eläinyhteyden tärkeydestä huolimatta kohdellaan niin monia lajeja niin huonosti ja ihan sadistisuuteen asti?

Tiina Raevaara [00:39:29]: Joo, se on kattava ristiriita tässä kun kirjoitin kirjaani. Sehän on selvästi juuri tämä, että meillä olisi lajina hirveän hyvät edellytykset sellaiseen hyvään, just siihen, että me kohdeltaisiin hyvin niitä muita lajeja, koska meillä on tämä tällainen eläinyhteyden valtava biologinen ja kulttuurinen tarve, jota kuitenkin koko ajan toteutetaan. Yksilön tasolla on, mutta yhteiskunnan tasolla ollaan luovuttu siitä. Tilalle on tullut hyväksikäyttö tai muiden eläinten näkeminen mielettöminä koneina. Ei anneta niiden olla tietoisia ja tuntevia hahmoja. Sitä pohdin siinä varmaan aavistuksen naiivisti, koska minulla tähän sekoittuu joku kauhea tunnereaktio, turhautuminen ja myös vihaa. Jollain tapaa syytän tätä maanviljelyskulttuurin syntymistä, että vaikka se oli sitä aikaa, milloin domestikoitiin sitten muut kotieläimet, naudat ja siat ja kissa ja ankat ja kanat ja niin edelleen. Jotenkin se, että ihminen muutti silloin paikallaan pysyviin suuriin yhteisöihin, ihmisen omaa käyttäytymistä ruvettiin kontrolloimaan entistä enemmän. Se oli toisaalta tärkeää, koska oli kerta kaikkiaan niin paljon ihmisiä samassa. Juututtiin paikoillemme ja saimme kahlittua toiset eläimet kiinni. Ne suljettiin aitauksiin sen sijaan, että niitä oltaisiin paimennettu ympäri aroja. Se oli ensimmäinen askel.

Mietin uskontoja, jotka ovat syntyneet hedelmällisen puolikuun alueella, jossa maanviljelyskin pitkälti syntyi. Esimerkiksi raamatun teksteissä käytetään paljon vaivaa siihen, että perustellaan, miten ihminen on luomakunnan kruunu ja vastuussa ja kaiken yläpuolella. Kaikki muu elollinen on ihmisen karjaa ja puutarhaa, mitä hoidetaan. Se ei ole saman arvoista, vaan se on alempana ja olemassa meitä varten. Selvästi ihmiset ovat laittaneet vaivaa niihin aikoihin siihen, että on saatu oikeutettua se, miksi tällä tavalla suhtaudutaan hyväksikäyttäen muuhun elolliseen. Sitten toisaalta syytän valistuksen aikakautta 1600-luvulta eteenpäin. Esimerkiksi Descartesista ajattelusta, että ihminen on ainoa tietoinen olento. Muut eläimet, siellä ei ole ketään, joka tuntisi mitään. Tavallaan viedään se sellainen sielu muilta eläimiltä. Sekin on mielestäni sellaista, että on haettu oikeutusta sille, miksi toimitaan niin kuin toimitaan. Myöhemmin alkoi teollistumisen niin kutsutut vallankumoukset, joissa sitten karja konkreettisesti siirrettiin osaksi koneistoja. Nythän meidän lehmät saattaa elää niin, että ne eivät pääse koskaan ulos, ja ne käy siellä koneessa lypsäyttämässä itsensä, ja ne eläinyksilöt, jotka eivät tuota maitoa, eli urokset, niin ne sitten vain työnnetään toiseen suuntaan siinä koneistossa, ja ne sitten tuottavatkin lihaa. Tavallaan meillä on sattunut tällaisia muutoksia, jotka ovat tuottaneet sellaista ajattelua,

jotka ovat nyt sitten tuottanut meille semmoisen filosofian, että me ollaan jotenkin oikeutettuja toimimaan muuta elollista kohtaan niin kuin me toimimme.

Kimmo Ohtonen [00:43:52]: Joo, tuo oli mulle päretyttävää lukea siitä, kun sä sanoit René Descartesista 1600-luvulla, että nämä tämmöset, että tietoisuus kuuluu, nyt mä taas luntaan, en muista tätä ulkoa, mutta että tietoisuuden käsite, että se kuuluu vaan ihmiselle yksinoikeudella, niin ne ei perustu mihinkään tutkimukseen, että ne on syntyneet filosofien kirjoituspyödyillä, mutta sit se jatkaa vuosisatoja ikään kuin normina, että näinhän se on. Ja sitä sitten tukee, niin kuin sanoit, uskonnot ja rakenteet tukee tätä ihan täyttä huuhaata.

Tiina Raevaara [00:44:26]: Vaikka nykyään ollaan virallisesti ylipäätään luovuttu dualismista, että olisi erikseen joku ruumis ja erikseen joku mieli, niin kyllähän se edelleen elää ihan yhtä vahvasti. Se elää meidän kielen käytössä ja ajattelussa. Me pidetään ihmismieltä jotenkin, että se on kaiken yläpuolella. Ihmisruumiskaan ei ole niin tärkeä kuin ihmismieli, mutta se ihmismieli joka tapauksessa on niin upea asia, että sitä muilla eläimillä kerta kaikkiaan ole. Se tuottaa kaikkia kummallisia eroja suhtautumistavassa. Paljon olen miettinyt eläinten kärsimysten lopettamista. Meillä on hirveä kiire lopettaa eli tappaa joku eläin, jos tuntuu, että se kärsii. Se on vaikka loukkaantunut, niin jotenkin äärimmäisen nopeasti se tapetaan ja me perustellaan sitä, että se ei saa kärsiä. Se on meistä kaunis teko. Mutta ihminen meidän mielestä saa kärsiä. Ei me olla lopettamassa ihmisiä, jotka loukkaantuvat tai ovat pahasti sairaita. Me jotenkin ajatteleme, että ihminen on ainoa laji, joka kykenee järkeilemään sen kärsimyksen ja tavallaan kestämään sen ja näkemään, että tämä muuttuu tästä paremmaksi ja sen takia se sitten voi kärsiä hetken. Tämä on minusta yksi vinouma. En tällä yritä sanoa, että eläimiä ei pitäisi lopettaa, ja tuolla pitäisi vain antaa kitua. En ollenkaan, mutta voisiko tätä jotenkin monimutkaisemmin ajatella? Ei välttämättä tarvitse muuttaa mitään tekoa, mutta haluan osoittaa, että tässä on jokin kummallinen ajattelun ero. Se kertoo juuri siitä, että me oletetaan, että ne toiset eläimet eivät yhtään kykene, ne eivät kestä mitään, että niillä ei ole mitään semmoista tietoa ajattelua, millä ne pääsisivät sen ruumiillisen kivun ulkopuolelle.

Mä katson intohimoisesti sääksipesintäkameroita, niin kuin tiedät. Tätä kirjaa kirjoittaessani seurasin yhden kesän ajan pesintää kahdella pesällä. Toisella pesällä oli tämmöinen nuori sääksinaaras Nuppu, joka ensimmäistä kertaa pesi siinä kesänä. Olen paljon miettinyt Nupun ensimmäistä munintaa, kun se munii ensimmäisen munan sinne pesälle. Nyt kun olen katsonut niitä kauemmin, niin sen huomaa hyvin, että ne ensimmäiset munat, niin ne on, siis se muninta on paljon hitaampaa. Seuraavana kesänä ne jo sieltä pulpahtaa paljon nopeammin, mutta se ensikertalainen, kun munii, niin se on huomattavan hidasta. Jotenkin annan itseni olettaa, että se sattuu sitä sääkseä, koska se on semmoisessa asennossa siellä, nyt mä inhimillistän, se on samanlaisessa asennossa, mitä ihminen olisi, kun sitä sattuu, tai se muistuttaa mua itseäni synnyttämässä, sitä sulkeutuu omaan kipuunsa ja yrittää vain kestää sen. Yrittää hiljentyä sen äärelle ja kestää sen, kun se velloo siinä jonkun aikaa. Ja minusta sääksi teki samaa. Se selkeästi sattui, se piti semmoista pientä uikuttavaa ääntä ja se kesti aika kauan. Se pysyi siinä niska köyryssä pesällä. Ja silloin mä ajattelin, että tuota lintuahan sattuu, mutta se kestää sen. Se ei joudu semmoiseen mielettömään paniikkiin, että se jotenkin säntäilisi siellä. Mitä me niin kuin ehkä ajatellaan, että eläimet, joilla ei ole tämmöistä kykyä kestää kärsimystä, niin eikö se pitäisi näkyä semmoisena, että ne ei kykene olemaan siinä tilanteessa, vaan ne olisi semmoisia hysteerisiä.

Kimmo Ohtonen [00:48:17]: Kun mulla menee tikku sormeen, niin sitten mä huudan paniikissa, että mitä mä teen. Mutta nimenomaan ja täytyy sanoa näin, että ihan sen verran kommentoin kirjaa, että se on taitavasti ja upeasti tuo sun sääksien seuranta nivoutunut tuohon tarinan osaksi. Mutta sit ne ristiriidat myös, mitkä tulee sieltä kommentoinnista liittyen juuri tähän, että eläimen mieli, ihmisen tietoisuus, että sä samalla toit sen esille siellä kommenttikentässä, mitä kuormittumiseen asti tutkit, että yhtäällä ne on vain tämmöisiä kommentoijien mielestä olmeja, niillä ei ole mitään tietoisuutta, tunnetta, mutta sitten samaan aikaan niiden pitäisi toimia vanhempina, juuri niin kuin ihmisten normisto sanoo.

Tiina Raevara [00:49:03]: Joo, se olisi tosi mielenkiintoinen tutkimusaihe jollekin tutkijalle, nämä pesintäkameroiden chati-osat, missä katsojat sitten tosiaan kommentoi kaikkea, mitä niillä pesillä tapahtuu. Itse annan itseni tuntea tunteita niitä lintuja kohtaan. Sen sillin ja sitten etsin niistä tämmöisiä, että olen näkevinäni siellä tällaista, että nyt sitä sattuu ja nyt se yrittää kestää sen samalla tavalla, mitä itse olen joskus tehnyt. Mutta mua ärsyttää tosi paljon semmoinen inhimillistäminen, missä niitä lintuja arvotetaan ihmisen moraalien perusteella. Joskus kauan sitten, kun ihan ensimmäistä kertaa jotain virolaista sääksen pesää seurasin, niin siellä, kun muutolta saapui koiras ja siellä olikin ihan vieras naaras siellä pesällä, niin se siinä paritteli tätä vierasta naarasta, joka ei siis ollut koiraan edelliskesän puoliso, niin sitä kutsuttiin huoraksi. Niin siis tällaista, missä ihmisen moraalikoodisto tulee siihen. Tai tämä Nuppu, joka on vähän ärhäkämpi sääksi, niin sillä on semmoinen inhoajalauma siellä chatissa, että tänä kesänä Nuppu on ollut psykopaatti esimerkiksi, koska se ei tasapuolisesti onnistunut ruokkimaan kaikkia kolmea poikastaan. Tai sitä on kutsuttu häiriköiksi, koska se on mennyt toiselle pesälle hakemaan ruokaa.

Lintututkijoilta kuulee kaikkia semmoisia mielenkiintoisia, että esimerkiksi kun joku perhe on seurannut pitkään joutsenparia, joka pesii lähistöllä. Ja ne jotenkin ajattelevat, että se on niin kaunista, kun ne on yksiavioisia ne joutsenet. Ja sitten lintututkija erehtyykin sanomaan, että ei se olekaan tällä kertaa sama koiras, joka oli viime vuonna, niin sitten se on ihan kauhea tietoa. Me jotenkin heijastetaan myös tämmöisiä omia ihanteitamme muihin lajeihin ja ehkä tämmöisiin kauniisiin, uljaisiin eläimiin. Että ne on just yksiavioisia ja jos puoliso on menehtynyt, ne ei ikinä pariudu enää. No kyllä pariutuvat. Mutta se mua ärsyttää hirveän paljon se eläinten arvottaminen. Mä tänä kesänä oon vähän ajatellut, että se johtuu tästä lintuinfluenssasta. Mua on jotenkin kauhistuttanut tää tilanne. Linnut on mulle joku sellainen ihmeellinen vapauden ja toiseuden symboli. Ja jo tämmöset uutiskuvat lokeista, joita massoittain on kuolleena tai pelottelut, että tämä tarttuu muihinkin lintulajeihin tai tämä tarttuu vaikka minun sääksiin. Se on tuntunut minusta tosi hirveältä ja pelkään lintujen puolesta. Se, että chatissa sitten haukutaan ja arvotetaan lintuja ihmisen moraalien perusteella, niin se ehkä tänä vuonna on erityisen pahalta minusta tuntunut.

Kimmo Ohtonen [00:52:10]: Avaat hyvin juuri, että pelkää niiden sun seuraamien sääksien puolesta, kun kesä on ohi ja ne lähtee pitkälle ja hyvin vaaralliselle muuttomatalle. Nyt kun me ollaan täällä parantamassa maailmaa, niin mä keittiöpsykologian hengessä nyt tässä vähän tulkitsen omiani, mutta tuo olisi muuten mielenkiintoinen tutkimus jollekin nämä chattikentät. Mutta onko se sit jotain, että kun siinä yksilöityy ja sä voit projisoida kaikki ne tunteet, kun tämä maailma on muuten niin hallitsematon ja kaikki ristiriidat ja

epäselkokuudet, mitä sä et hallitse, niin siellä sä sit hallitset, sä voit sanoa, että se on sitä tai tätä. Kaikki on niin hirveän selvää, kun sä katsot jotain saippuaopperaa ja sä vihaat jonkun hahmon tyyppiä ja rakastat toista ja elät. Siinä on samoja tavallaan tasoja. Hetken elämä on hallittavaa.

Tiina Raevara [00:53:02]: Joo, ihan yhtä keittiöpsykologina olen monesti ajatellut, että ihmiset sinne jotain omia äiti-ihanteitaan, että tuollainen äiti olisin itse halunnut olla, että rauhallisen tasapuolisesti syötän poikasiani, enkä itse syö mitään. Jotain omia ihanteita ehdottomasti heijastetaan. Kenellä ne sitten on mitäkin, jollakin ne liittyy äidinrakkauteen, mitä se kaikissa utopioissa voisi olla ja mitä se missään nimessä ei ole. On ihanteellinen yksilö, että se on uhrautuva. Monella on vaikeuksia kestää sitä, että jos sinne pesälle hyökkää vaikka kanahaukka, niin ei ne sääksiemot lähde sen kanssa tappelemaan, ne väistää ja niiden on vaikea kestää tätä, että eikö nyt vanhemmat tee kaikkensa lasten puolesta, että ne ei jotenkin kykene näkemään sitä, mikä on se todellisuus, missä ne linnut toimii. On varmaan se hallinta, että on vaikea kestää arvaamattomia tilanteita, joissa yksilö käyttäytyy arvaamattomasti. Että se onkin sitten jotenkin ärhäkkä. Yhdellä pesällä nähtiin poikkeuksellinen lentoonlähtö yhdeltä poikaselta. Se oli siellä pitkään ollut jo sen ikäinen, että voisi lentää, mutta se todella lensi vasta sitten, kun sen sisarus oli työntänyt sen laidan yli. Tämähän oli myös todella moitittava tilanne, kun on tällaista aggressiivisuutta sisarusten kesken, että eihän se ollenkaan meidän ihmisten ihanteita vastaa. Totta kai ylipäätään mielenrauhan kannalta on kivempi seurata jotain pesää tai pesintää, missä kaikki sujuu mukavan lauhkeasti. Minullahan menee mielenrauha todella helposti, jos jollain pesällä tapahtuu jotain kauheaa, joku kuolee tai katoaa tai niin edelleen. Kyllähän se olisi ihanaa, kun takuuvarmasti tietäisi, että kun tätä pesää katson, niin kukaan ei kuole ja kaikki saavat ruokaa tasaisesti ja niin edelleen. Mutta luonnossa ei ihan näin käy eikä meidän ihmistenkään joukossa näin käy.

Kimmo Ohtonen [00:55:13]: Ei niin, juuri näin. Mä rupean miettimään, että tossa toi lauhkeus, ihmisen domestikointi, niin ilmankos Norppa-live on ollut niin suosittu, kun siinä makaa onnellinen norppa kivellä, aurinko paistaa, voi paksusti ja siinä ei tapahdu yleensä mitään pahaa, niin se on kuin katsoisit ainaista onnellista loppua.

Tiina Raevara [00:55:36]: Joo, no siis tuollaista siinä tavoittelee, kyllä.

Kimmo Ohtonen [00:55:40]: Nyt ettei tule mitään vihapostia, niin sehän on tosi hieno juttu se Norppa-live, että en lähde ketään dissaamaan. Olen itsekin katsonut, heti disclaimeria tähän perään.

Tiina Raevara [00:55:48]: Ja ihan solakoitakin ovat, eivät lihavia ollenkaan.

Kimmo Ohtonen [00:55:51]: Ja itse asiassa haluaisin tässä lisätä, että norppien maailmassahan, jos sanoo, että olet pullea, niin sehän on kohteliaisuus, koska norpan täytyy olla pullea selvitäkseen talvesta vararavinnon turvin. Huhuh, pitää pitää tauko, hengästyttää. Tulee hyperventilaatio. Tuossa kun mennään nyt sitten tähän, käydään näitä meidän kavereita, jotka on tässä kulkenut matkassa, niin kuin Brian Heerin tämä teoria tästä, että joukossa viisaus tiivistyy ja kulttuuri kukoistaa.

Tiina Raevara [00:56:19]: Ja lauhkeus.

Kimmo Ohtonen [00:56:20]: Lauhkeus nimenomaan ja tulee pöhinää ja kognitiivista vallankumousta. Mehän ollaan tultu, niin kuin sanoit, että nämä tämmöiset eläinten tietoisuudet, edes keskustelu siitä ja se vaatii semmoista kasvukipua, että joissain ihmisissä sehän aiheuttaa ihan valtavia, ihan raivon puuskauksia, jos tutkija sanoo, että ollaan todettu, että tällä eläimellä on tätä ja tätä kognitiivisia älykkyyden tasoja, jotka vetää vertoja ihmisille, valaat, jääkarhut, norsut, ihan muutama mainitakseni, niin edelleen me eletään semmoista tietynlaista älyn vallankumousta, että tulee uutta tietoa ja me taistellaan jopa sitä vastaan, koska se ei aina ole ihan miellyttävää meidän näkökulmasta.

Tiina Raevara [00:57:02]: Joo, ja siis on hirveän vaikea purkaa, niin kuin itsekin tiedän, että on vaikea purkaa omia käsityksiä, että mitä on ollut. Noiden lintujen kohdalla se, että kyllä mä itekin välillä puhun linnuista, kun ne olisi jotain tämmöisiä viettikoneita, että kun joku ärsyke tulee tai joku signaali, niin sitten se tuottaa se koneisto jonkun aina samanlaisen vastauksen. Että kyllä jotenkin oma alani biologia, niin ei sekään todella mitenkään puhtain jauhoin tästä selviää, että kyllä me ollaan toiset lajit, niitä ollaan tutkittu semmoisilla tavoilla, että se tieto, mitä on tullut, niin se on hirveän yksinkertaistavaa. Nyt viimeisten kymmenen vuoden aikana eläinten käyttäytymistutkimus on mennyt tosi harppauksella eteenpäin. Oikeasti on yritetty saada kiinni sitä, että miten voisi nähdä sen eläimen tunteen, sen tunnetilan ja mihin se sitten johtaa, mihin päätökseen se sitten päätyy. Tai tietoisuuden tutkimus, kuinka hienoilla menetelmillä nykyään voidaan tutkia, että minkä pituinen aivosignaali siellä variksen aivoissa nyt sitten kulkee ja voisiko se kertoa tietoisuudesta. Tiede on mennyt tässä tosi paljon eteenpäin, mutta jotenkin käsitykset laahaa jäljessä, että eihän meidän käsitykset muutu ollenkaan niin nopeasti, kun tieto päivittyy. Se on asia, mihin vaan pitää tehdä työtä hirveästi. Se ei oikeastaan riitä, että tieto itsessään lisääntyy, vaan pitää kirjoittaa kirjoja ja tehdä dokumentteja ja podcasteja, ja sitä todella pitää tuoda uutta tietoa näkyviin. Kyllä, minusta tuntuu, että se loukkaa monen ihmisen maailmankuvaa ja maailmankatsomusta, että toisille eläimille annetaankin yhtäkkiä mieli. Tai että ruvetaan puhumaan vaikka jopa kalan tuntemasta kivusta tai kalan tietoisuudesta tai siitä, että kalat auttavat toisiaan. Ei se jotenkin sovi monenkaan ihmisen kuvaan, miten maailma toimii ja miten he itse ovat oikeutettuja siinä toimimaan. Paljon tämä kyllä vaatii. Toisaalta tämä on asia, joka menee itsekseenkin eteenpäin, kun vanhat sukupolvet katoavat ja uudet saavat nopeammin sen tuoreen tiedon suoraan haltuunsa, mutta työtä myös vaatii.

Kimmo Ohtonen [00:59:38]: Puhut tuossa kirjassa siitä, että kun mehän kaikki synnyttään tietynlaisiin rakenteisiin, joita sitten aletaan iskostaa meihin ensimmäisestä päivästä lähtien kutakuinkin, niin siksi ei tapahdu ihan tuosta vaan, että yhtäkkiä käsitykset asioista, joita me ollaan pidetty normaalina, että vaikka eläimillä ei ole tietoisuutta ja ihminen on luomakunnan kruunu, niin eihän ne tuosta vaan muutu?

Tiina Raevara [01:00:00]: Vaikka niitä haluaisikin muuttaa, vaikka omat käsitykset olisivat todella tuoreinta tietoa, niin miten yksilö muuttaa? Vaikka tämä, miten kohdellaan tuotantoeläimiä, niin miten yksilö sen muuttaa? Ei se muuta sitä yhtään mitenkään. Se voi käydä salakuvaamassa jossain ja ottaa kuvia ja tehdä tällaista kaikkea tärkeää työtä, mutta ei se muutos tapahdu siinä. Se tarvitsee niin paljon ihmisiä taakseen ja paljon aikaa. Se

rakenteiden muuttaminen on kauhean hidasta ja jotenkin... En sano, että toivotonta, koska eihän se ole, mutta siis jotenkin tuskastuttavan hidasta.

Kimmo Ohtonen [01:00:43]: On joo, ja sä tuossa kirjassa mun mielestä hienosti käsittelet, sulla on tosi paljon sitä tutkittua tietoa, joka johdattaa sitä tarinaa, mutta sä myös tuot rehellisesti esiin niitä ristiriitaisia tunteita, koska ei niitä voi sivuuttaa. Niihin törmää ja monet ihmiset kokee sitä henkilökohtaista ristiriitaa. Niin kuin sanoit, että pitää tehdä, kirjoittaa kirjoja, podcasteja ja tehdä asioita, jotta asiat muuttuu. Se on tavallaan tämän koko podcastin pohjaidea, että mä joudun samalla itse kyseenalaistaa omia ristiriitajani ja tulemaan tietoisiksi niistä. Monen monta kertaa tätä kirjaa lukiessa tuli silleen, että tuota mä en oo tajunnut ajatella itestäni. Mun mielestä se on hyvä tunne. Että ottaa sen ristiriitaisen tiedon läsnä ja pohtii sitä. Tämä on se, mitä mä oon oppinut jo tässä vaiheessa.

Tiina Raevara [01:01:32]: Tuo on sitä, mitä itsekin yritän tehdä. Mulla on onnekseni semmoinen viiteryhmä ympärillä, on taiteilijoita ja tutkijoita ja toimittajia, jotka tavallaan työssään koko ajan tekee sitä kyseenalaistamista ja epäilee itseä, niin tietyllä tavalla se on, en sano, että se olisi parasta mahdollista, mutta se kuitenkin aina vähän liikkuu mukana, että yritän huomata omat sokeat kohtani ja sanoa ne ääneen, jotta niitä edes olisi mahdollista muuttaa ja huomata, mikä teko kumpuaa itsekkyydestä ja mikä semmoinen, että hieman vinoutuneesti tulkitseen tietoa, niin mistä se sitten kumpuaa. Nyt olin viime viikonlopun katsomassa suurpetoja tammöisistä luontovalokuvaajien kojuista. Se oli aivan ihanaa, oli upeaa nähdä niitä. Halusin hankkia itselleni tammöisen kokemuksen. Mutta eihän vaikka nämä kojut, ei niihin pelkkiä hyviä asioita liity. Eikä se ole pelkästään hyvä asia tai pelkästään hyvää tuottava asia. Siinäkin vaikutetaan luontoon ja tuotetaan jotain luontoon. Tietoisesti teen asioita, jotka ei ole täydellisesti oikein. Eikä mikään tässä maailmassa ole täydellisesti oikein. Jotenkin yritän käydä keskustelua muiden kanssa ja itseni kanssa. Voisin olla paljon parempi ihminen.

Kimmo Ohtonen [01:03:11]: Ehkä se on tässä itse kullakin just se, että käy tätä prosessia läpi koko ajan, melkein päivittäin, eikä ainakaan itselläni se ei tunnu siltä, että se on jotenkin ylläskasta, vaan enemmänkin inspiroivaa. Tietää aika selkeästi, että ei ole mikään ilmaston mallioppilas tai minkään monimuotoisen mallioppilas, mutta ehkä menee koko ajan... Kehityskelpoinen, ei niin nuori enää, niin se on ihan hyvä lähtökohta.

Tiina Raevara [01:03:34]: Ja se, että yrittää tuoda niitä asioita ja kiperiä kysymyksiä näkyviin muillekin, niin sitä ainakin rehellisesti yritän tehdä.

Kimmo Ohtonen [01:03:43]: Yksi tosi iso ajatus, mikä mulla pamahti, on tämä inhimillistäminen, minkä mainitsit äsken. Eli antropomorfismi, inhimillisten piirteiden antaminen eläimille. Tämä perus klassinen kaava on tämä, että ei mitään eläimiä ruveta inhimillistämään. Tavallaan nyt kun tulkitaan, niin se yleensä tarkoittaa sitä juuri, että niille ei saa antaa mitään tietoisuutta. Sä tavallaan tässä kirjassa käännyt sen pääläelleen ja sanot, että itse asiassa me ei inhimillistetä tarpeeksi.

Tiina Raevara [01:04:16]: Yksi hyvä tuttu, joka suhtautuu eläimiin oikein hyvin, väitti Facebookissa vähän aikaa sitten, että ihmisten suhteessa muihin eläimiin suurin ongelma on inhimillistäminen. Mua jotenkin rupesi naurattamaan, koska ei se todellakaan ole, koska

suurin ongelma on se, että me ei just inhimillistetä tarpeeksi, me nähdään ne ihan niin kuin... Antropomorfismin vastakohtana voisi pitää meganomorfismia. Näkee muut eläimet koneen kaltaisina, mielettöminä, mieltä vailla olevina hahmoina. Usein inhimillistämistä puhutaan kauhean kapeasti. On just, että saako koiralle pukea vaatteita, tai saako koiralle antaa ihmisen nimeä, tai saako muista eläimistä käyttää hän-sanaa, pitäisikö aina puhua se. Jotenkin hyvin pinnallisesti keskustellaan. Yritän ajatella, tai näen sen asian niin, että oikeasti me inhimillistämme ensinnäkin toisiamme. Meillä kaikilla on vain oma kokemuksemme maailmasta ja tämmöisenä olentona olemisesta. Aina, kun me kohdataan toinen, me oletetaan, että se on aika samantyyppinen kuin me tai minä itse. Mä esimerkiksi susta oletan, että sä et hyökkää mun kimppuun yhtäkkiä siitä ja oot mukana tässä jutussa asiallisesti loppuun asti.

Kimmo Ohtonen [01:05:45]: Mut on domestikoitu.

Tiina Raevara [01:05:48]: Mutta en mä oikeasti voi tietää, en mä voi tietää, mitä muitten päässä liikkuu. Mä ajattelen, että kohtaamisessa, kahden ihmisenkin kohtaamisessa on aina inhimillistämistä. Ajattelen, että jos me kohdataan muunlainen yksilö, vaikka koira tai hirvi metsässä. Inhimillistämisen ydin on oikeastaan se, että tunnustetaan, että tuossa on toinen yksilö. Minä olen yksilö ja tuossa on toinen erillinen yksilö. Sillä on tarpeita myös, sillä on haluja, tarpeita ja tunteita, kuten minullakin on. Ja varmaan siinä tilanteessa hirvellä on erilaiset tarpeet kuin mulla, mutta mä silti jotenkin itsestäni itseäni mallina käyttäen mietin, että mitä se hirvi nyt siinä aikoo. Jotenkin toisen minuuden myöntäminen, se on se perusinhimillistäminen. Sitä me tarvittaisiin enemmän. Sitä me tarvittaisiin todella paljon enemmän. Koska just vaikka tuotantoeläimet tai raa'alla tavalla salametsästetyt villieläimet, niin niiltähän on todella viety se oikeus semmoiseen ainutlaatuihin yksilöllisyyteen ja elämään, mihin kuuluu niitä tunteita. Sitä haluan enemmän. Toisaalta ihmisten kesken on tilanteita, joissa ruvetaan epäinhimillistämään toisiamme, vaikka sotatilanteissa. Olen todella tiettenkin täysin venäjävastainen tässä tilanteessa, mutta kyllähän me nyt venäläisistä puhutaan vaikka örkkeinä ja ruvetaan epäinhimillistämään niitä todellisia ihmisiä, jotka siellä kuitenkin on. Sitten venäläiset tekevät tiettenkin samaa toiselle puolelle. Tai natsi-Saksa ja keskitysleirit, ruvetaan kokonaisuudesta kansasta puhumaan. Merkeille pantavat ruvetaan puhumaan eläiminä, alempina eläiminä, loisina ja rottina, likaisina eläiminä. Viedään ihmisarvo ja näytetään että ne on toisia, muita eläimiä, alhaisia. Eläimet eivät ole edes eläimiä, vaan koneita, joita voidaan hyödyntää tai materiaa, jota voidaan hyödyntää. Kaikissa näissä kaipaisin lisää inhimillistämistä, ja todella paljon mieluummin olen siellä inhimillistämisen ääripäässä kuin siellä epäinhimillistämisen ääripäässä. Hirveän pinnallista se keskustelu on, mutta tosiaan niin kuin puhuin näistä sääksiesimerkeistä, niin sellaista inhimillistämistä en siedä, missä arvotetaan muita eläimiä tämmöisten moraalikoodien kautta.

Kimmo Ohtonen [01:08:45]: Tulee tunne että ne, jotka sitten julistaa sitä, että ei saa inhimillistää, niin ne vääjäämättä sortuu siihen itse tosi pahasti siinä, että ne inhimillistää sitä luontoa, epäinhimillistää sitä luontoa tai demonisoi jopa.

Tiina Raevara [01:09:00]: Joo, vie siltä oikeuden tuntea, jotenkin kuvittelevat. Monella totta kai on se motiivi taustalla, että pelätään, että se inhimillistäminen johtaa siihen, että ei ymmärretä, että lajeilla on erilaisia tarpeita, että sitten koiralle annetaankin vaan ne

ihmisten vaatteet ja ihmisten ruuat, eikä ajatella, että mitä ne lajikohtaiset tarpeet olisi. Totta kai monella on tällainen oikein hyvä motiivi taustalla, mutta valitettavasti siinä usein käy niin, että viedään samalla sitten se oikeus tuntee ja oikeus olla yksilöllinen. Tämä näkyy vaikka niissä sääksi kamerakeskusteluissa. Jotenkin tuohdutaan, jos joku käyttää sääksistä sanaa hän, tai puhuu sääksi äidistä tai sääksi lapsista, kun pitäisi puhua emosta ja poikasesta, mutta sitten samalla viedään oikeus olla ainutlaatuinen ja persoonallinen.

Kimmo Ohtonen [01:10:08]: Tässä on monta puolta tässä inhimillistämässä, eikä me voida tänään kaikkia kattaa, mutta ehkä sellainen ajankohtainen, kun tuossa aikaisemmin puhuttiin mopseista ja susista samassa emojissa, niin Tuire Kaimiohan on tuonut tätä esille, että se on myös ongelma, että kun me katsotaan näitä hassuja eläinvideoita, kissavideot ja koiravideot on ihania, mutta sitten siellä on semmoinen tietty lieveilmiö, että kun eläimet tekee hassuja inhimillisiä juttuja, niin monesti se todellisuus taustalla on se, että ne on sairaita tai kivuissaan, eikä me ymmärretä ja me nähdään se jotenkin hassuna.

Tiina Raevara [01:10:38]: Joo, ihan ehdottomasti. Itse katselin mielellään papukaijavideoita, mutta niissä useimmiten nämä linnut on sellaisia, että niistä on sulat leikattu niin, että ne ei esimerkiksi lentoon pääse ollenkaan, niin en sitten halua niitä katsoa. Koiraihminenä tunnistan nopeasti ne videot, missä jotenkin väitetään, että koira jotenkin nauraisi tai irvistäisi hauskasti, ja oikeasti se onkin vaan ihan todella peloissaan, niin en sellaisia tule kattoneeksi. Mulla on sellainen hauska piirre mun Facebookissa nykyään, kun algoritmit huomaa, mistä tykkään, ja sitten siellä tulee näitä reulsejä, näitä lyhytvideoita, niin ne on pelkästään isoista ihmisapinoista tällä hetkellä. Siellä on gorilloita ja simpansseja, siellä ei ole mitään muuta. Se on huomannut algoritmit, mä tykkään hirveästi katsella niitä, kun gorillat on vuorovaikutuksessa keskenään vaikka.

Kimmo Ohtonen [01:11:31]: Vau, sitä on kyllä kiva katsoa. Se on niin kuin, jos kymmenen vuotta sitten nämä tällaiset eläinoikeuksien vastustajat, että ne olisi hihhulijuttuja, niin kehitys on kyllä mennyt. Itse aika laajassa tuttavapiirissä näitä asioita pohtii, mitä mekin ollaan tässä puhuttu, niin pohtii kyllä kaikenlaiset ihmiset. Sä et voi kategorisoida, että tällaiset ihmiset mietti, että miten eläimet kokee maailman ja miten me voitaisiin kohdella niitä paremmin. Kyllä se on mulla tullut vastaan Suomessakin ihan päästä päähän.

Tiina Raevara [01:12:09]: Joo, olen kiinnittänyt samaan huomiota, että tosiaan ei ole mistään ammatista tai hippeydestä tai vihreydestä kiinni, että näitä asioita pohtii tai on jopa avartanut selvästi käsitystään siitä, että mitkä kaikki eläimet voisi olla tietoisia ja mitkä ne kognitiiviset kyvyt niillä on. Se on tällainen eläinrakkauden stereotypia se, että eläinrakkaus on sellaista pienten tyttöjen hömppää. Se on mukavaa ja vaaratonta, mutta sillä ei ole mitään merkitystä yhteiskunnan kannalta. Sen takia se on aikuisella pikkaisen hävettävää tai aika paljonkin hävettävää. Se on toisaalta ollut yksi motiivi kirjan tekemiselle. Juuri sen näyttäminen, että tämä eläinyhteys on todella iso asia. Se selittää meitä ihmisenä ja se selittää meidän yhteiskuntaa ja meidän kehitystä. Se ei ole vain sellainen höpö-höpö juttu, mitä pikkutyöt hoivaviettiään purkavat johonkin hamstereihin. Että se on merkityksellistä ja toivon, että se on just tätä tällaista kehitystä, että eläintenoikeudet ei ole vaan niiden kettutyttöjen juttu, vaan se on isompi kansanliike. Minä arvostan kettutyttöjä, niin tämä oli tällaisena läppänä vaan tässä.

Kimmo Ohtonen [01:13:28]: Niinpä. Sehän on termi ja sitä käytetään hyvin usein pilkkaamaan ja mitätöimään erittäin valideja pointteja. Sä puhut uudesta ihmiskuvasta, että se olisi yksi keino auttaa muita eläinlajeja ja sitten tätä koko elonkehää, joka on monen mielestä vaikeuksissa, niin minkälainen tämä vielä, summa summarum, on tämä ihmiskuva?

Tiina Raevaara [01:13:50]: Se olisi se, mitä me oikeasti ollaan. Me ollaan lauhkeita ja ystävällisiä ja rauhanhaluisia ja me tykätään ihan hirveästi, me ollaan kiinnostuneita muista eläinlajeista ja me vaistomaisesti oikeasti inhimillistetään niitä. Me ollaan näkevinään niissä tietoisuutta ja tunteita ja kaikkia, joskus me arvataan väärin, mutta kun olemme tietoisia siitä, että voimme arvata väärin, niin se johtaa siihen, että enemmänkin suhtaudumme uteliaasti, että tässä on tämmöinen tunteva olento, mitähän se haluaa. Tavallaan ei tarvitsisi muuttaa mitään, vaan nostaa kunniaan se, mitä me oikeasti ollaan. Nyt tuntuu, että meidän yhteiskunta on rakentunut semmoiseksi, että se tekisi kaikkensa, että tämmöinen ihmiskuva ei voisi olla ihanteena. Juuri ne tuotantoeläimet, suurin osa maapallon eläinmassasta on meidän tuotantoeläimiä ja meitä itseämme. Mutta ne on samalla piilotettu täysin meidän silmiltä. Se, että esimerkiksi lopetettaisiin tämmöinen piilottelu ja tuotaisiin näkyville, että tällaista se on, niin luulen, että se muuttuisi aika nopeasti, koska me ei oikeasti oikein kestä eläinten kärsimystä, kun me oikeasti se nähdään. Sitten me kyllä tehdään asialle jotain. Lopetettaisiin sen ihmisihanteen viljely, missä ihminen on joku sellainen järkiolento, että kaiken yläpuolella on sellainen kylmä, kova järki, joka ei salli sääliä eikä empatiaa, varsinkaan muunlajisia eläimiä kohtaan. Tavallaan annettaisiin meille lupa olla se sellaisia, mitä me ihan oikeasti ollaan, ja annettaisiin sille arvoa, eikä pidettäisi sitä sellaisena, mitä vastaan täytyy taistella, että älä ole noin hentomielinen tai älä nyt sitä koiraa siinä, mitä sinä sille lässytät. Tavallaan tajuttaisi, että tämä on se, mitä me ollaan. Tämä on tehnyt meistä tällaisia. Tämä on antanut meille kaiken tämän rikkauden ja vaurauden. Mikä on siis myös kirouskin, jolle silläkin pitäisi tehdä jotain. Mutta tavallaan tämä on se meidän perusolemus. Sille voisi antaa kunnian sellaisenaan, eikä sitä tarvitse yrittää työntää jonnekin taka-alalle piiloon.

Kimmo Ohtonen [01:16:09]: Viisaita sanoja. Kiitos. Olipa kiva parantaa sun kaa maailmaa.

Tiina Raevaara [01:16:14]: Toivottavasti se nyt paranee tulevaisuudessa, mutta oli tosi kiva jutella.

Kimmo Ohtonen [01:16:20]: Lähdetäänkö me hoitamaan meidän koiria? Sitä on tärkeintä tehtävää.

[äänite päättyy]